

Schriftelijke vragen (RvO art 41)

Datum: 2 december 2019

Aan de voorzitter van de raad

Onderwerp: stralingsrisico's van 5G

Het college/de burgemeester wordt verzocht de volgende vraag/vragen schriftelijk te beantwoorden:

Vragen betreffende het testen en de implementatie van 5G.

1. Heeft Gemeente Buren contact met 5G testende bedrijven en daar afspraken over gemaakt? Hoe luiden deze afspraken?
2. Is er sprake van financiële compensaties van Telecombedrijven aan de gemeenten of provincies? Als dit zo is, waarvoor worden deze compensaties aangewend?
3. Zijn er afspraken met de provincie over de gemeente-overschrijdende netwerken van 5G? Kunt u ons en de burgers van Buren hierover informeren?
4. Er is grote onbekendheid en bezorgdheid over het testen onder groeiende groepen van de bevolking. Hoe lang duurt de testperiode, wat wordt er precies getest en hoeveel bedrijven zijn (nu al) aan het testen? Heeft de gemeente Buren zicht op welk bedrijf waar test? Kunt u dat voor de burgers van Buren in kaart brengen?
5. Op welke frequenties gaan de verschillende Telecombedrijven in de Gemeente Buren uitzenden?
6. Kan de Gemeente weigeren mee te werken aan het testen totdat meer bekend is over de impact van de nieuwe stralingsbelasting op mensen, dieren en planten?
7. Is het mogelijk om bij aangetoonde schade uit testresultaten plaatsing te weigeren in bepaalde delen van de Gemeente Buren?
8. Is het mogelijk om buurten zelfbeschikkingsrecht te geven om 5G masten te weigeren?
9. Welke instantie is verantwoordelijk voor de eventueel juridische gevolgen van de implementatie van een 5G-infrastructuur: gemeenten, provincies, nationale overheid of de Telecombedrijven?
10. Omwille van de volksgezondheid en het voorzorgsprincipe; is de Gemeente voornemens om de eventuele testfase van 5G zelf te begeleiden met een nulmeting en vervolgmetingen van stralingsniveaus en stralingsfrequenties door een onafhankelijk orgaan zoals Vemes, zodat de effecten van de testfase van 5G in de gemeente geëvalueerd kunnen worden in termen van de volksgezondheid, neurologische effecten en de biodiversiteit in de gemeente?
11. Op welk moment wordt een vergunning voor het plaatsen van masten voor 5G afgegeven en aan welke voorwaarden moet dan zijn voldaan? Worden de contracten zo ingericht dat als er negatieve effecten waargenomen worden gedurende de nulmeting en de vervolgmetingen, dat het contract dan nietig verklaard kan worden?

Vragen betreffende economische gevolgen.

1. De komende plaatsing van 5G masten op korte afstand van elkaar zal op allerlei plaatsen in het woongebied geschieden. Bij gezondheidsschade als gevolg van straling wordt het wonen bij

dergelijke masten als wonen op een gifbelt. Waar kunnen bewoners/huiseigenaren in Buren de schade van waardevermindering verhalen: Telecombedrijven? Vergunningverlener (EZ)? of bij de partijen die deze schade hadden kunnen en dienen te voorkomen zoals provincies of gemeenten?

2. Welke instantie is er verantwoordelijk voor schade aan flora en fauna in de openbare ruimte waarvan verschillende wetenschappelijke studies zeggen dat die versneld gaan optreden bij de implementatie van 5G? Hoe worden boeren, tuinders en de agrarische sector als geheel gecompenseerd als die schade daadwerkelijk gaat optreden? Door welke instantie(s)?

Vragen betreffende de gevolgen van straling voor de volksgezondheid.

1. Is de Gemeente Buren van mening dat 5G mogelijkwijze de volksgezondheid in gevaar zou kunnen brengen?
2. Hoe kijkt de Gemeente aan tegen de huidige normen van het ICNIRP?
3. Hoe denkt de Gemeente over het Voorzorgsprincipe (Ad 1) en hoe gaat de Gemeente daarmee de bevolking beschermen bij gezondheidsklachten gerelateerd aan 5G?
4. Er zijn nu al mensen die gezondheidsklachten hebben die in de buurt wonen van plekken waar de testen plaatsvinden. Is de beschikbare onafhankelijke wetenschappelijke literatuur m.b.t. de niet-ioniserende straling van 2G, 3G en 4G geëvalueerd door de Gemeente?
5. Kan de Gemeente de cumulatieve effecten op onze gezondheid inschatten die ontstaan door het toestaan van meerdere providers, waardoor er een deken van laag-energetische elektromagnetische straling over de dorpskernen wordt gelegd, in combinatie met de gezondheidseffecten van 3G, 4G, 4G+, 5G en wifi frequenties? Wat gaat de Gemeente hiertegen doen? (Ad 1,2,3).
6. Hoe wordt de burger met ES en EHS beschermd? Welke voorzieningen zijn er getroffen op Gemeentelijk en Provinciaal niveau in samenwerking voor mensen die nu al ernstige hinder ondervinden van straling? Is er een fonds voor herlocatie van deze mensen? Komen er speciale witte zones in de gemeente waar electro-sensitieven eventueel naar toe kunnen? Zo niet: hoe moeten mensen die gevoelig zijn voor 5G straling dan leven, wonen en werken in onze Gemeente?
7. Wat is er met de GGD geregeld om gezondheidsklachten te registreren en te monitoren tijdens het testen van 5G? Heeft de GGD al een onderzoek lopen naar effecten van 5G? (Ad 1, 2 & 3).
8. Heeft de Provincie al gezondheidsklachten ontvangen? Is er een meldpunt ingericht? Wat is er geregeld voor kinderen en volwassenen die last hebben van straling?
9. Welke bestuurlijke instantie is er straks - bij gebleken lichamelijke en geestelijke gezondheidsschade ten gevolge van 5G straling - verantwoordelijk te houden? Gemeente, Provincie, de Landelijke Overheid? Telecombedrijven? En voor de bijkomende schade van bijvoorbeeld behandeling, inkomensderving, omscholing, verhuizing? (Ad 2 & 3)

Toelichting:

In overleg met het 5G Collectief Buren, Culemburg en Houten willen wij hierbij enkele vragen stellen aangaande het beleid t.a.v. de voorgenomen uitrol van 5G in onze gemeente. Aanleiding hiervoor is de grote mate van bezorgdheid onder steeds meer burgers over de gevolgen van toenemende straling, met name van 5G.

Resultaten van onafhankelijk wetenschappelijk onderzoek, onder meer van Martin Pall, een vooraanstaand wetenschapper op dit gebied, wijzen op de gevaren van de hoge frequenties waarmee 5G werkt die de menselijke cellen en het DNA aantasten waardoor mensen lichamelijk en geestelijk ziek kunnen worden.

Ander recent onderzoek toont aan dat 100 diersoorten een gedurende 15 jaar goed gemonitord natuurgebied in Australië verlieten na plaatsing van zendmasten met steeds hogere frequenties (UNESCO, Broomhall 2016).

**De beantwoording van de burgemeester, in plaats tredend van het college op grond van artikel 42, tweede lid Gemeentewet:
Vragen betreffende het testen en de implementatie van 5G.**

Actieplan Digitale Connectiviteit

In 2018 is het Actieplan Digitale Connectiviteit door het Kabinet vastgesteld. In het actieplan wordt beschreven wat de ambities zijn ten aanzien van digitale connectiviteit in Nederland. De vaste en mobiele digitale netwerken in Nederland zijn kwalitatief van hoog niveau en leveren een belangrijke bijdrage aan het gunstige ondernemings- en vestigingsklimaat in Nederland. Om die positie te behouden is het van belang dat nieuwe digitale infrastructuur (o.a. 5G en glasvezel) soepel wordt gerealiseerd in Nederland.

Lokaal beleid

In de realisatie van de benodigde infrastructuur spelen lokale overheden een belangrijke rol: zij stellen regels en maken beleid ten aanzien van het plaatsen van antennes en het aanleggen van kabels. Ook stellen zij de hoogte van de leges vast voor graafwerkzaamheden. De maatschappelijke baten van de nieuwe digitale infrastructuur zullen op lokaal niveau het snelst direct merkbaar worden. Veel gemeenten hebben ook te maken met zorgen van burgers over de effecten van straling van antennes op hun gezondheid. Bovendien zijn er zorgen over de toename van het aantal antennes en de verplichting vanuit de Europese Telecomcode om mee te werken aan de plaatsing van small cells op overheidsobjecten.

Wetsvoorstel "Implementatie Telecomcode"

In de zomerperiode van 2019 heeft het wetsvoorstel "implementatie Telecomcode" voor consultatie ter inzage gelegen. De consultatie is op 9 september 2019 gesloten. De uitrol van 5G is landelijk een actueel onderwerp. 5G is de opvolger van 4G, oftewel de 5^e generatie mobiel netwerk die nieuwe marktontwikkelingen en nieuwe technologische ontwikkelingen (waaronder de Internet of Things) mogelijk maakt. Telecombedrijven zijn al jaren bezig met de voorbereiding van 5G maar zijn afhankelijk van de nieuwe regelgeving. Vandaar het eerdergenoemde wetsvoorstel.

Zorgen over de gezondheidsrisico's

Steeds meer inwoners en gemeenten maken zich zorgen over de gezondheidsrisico's. 5G vraagt namelijk om een zeer uitgebreid netwerk aan zendinstallaties (waarschijnlijk op iedere hoek van een straat en/of iedere lantaarnpaal). Buurgemeenten en onze gemeente ontvingen de laatste tijd een aantal vragen en verzoeken, onder andere van het 5G collectief Buren, Culemborg en Houten, om terughoudend te zijn m.b.t. het testen van 5G voordat de risico's voor inwoners duidelijk zijn.

De gemeente Maastricht heeft begin september 2019 uitgebreid gereageerd op het concept wetsvoorstel en daarin haar zorgen met betrekking tot de volksgezondheid geuit. In het concept wetsvoorstel is de kern dat overheidsinstanties verplicht dienen "in te stemmen met redelijke verzoeken" van aanbieders van openbare telecommunicatienetwerken en –diensten c.q. afkomstig van aanbieders van bijbehorende faciliteiten. Dit betekent dat de gemeente in feite weinig heeft in te brengen en moet gedogen dat openbare gebouwen en andere publieke infrastructuur, zoals lantaarnpalen en verkeerslichten, gebruikt kunnen worden voor het aanbrengen van small cells e.d. op een schaal die we niet eerder gezien hebben. Een voorbeeld hiervan is het feit dat het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat, ten tijde van de consultatieperiode, aan Vodafone een vergunning heeft verleend om in een deel van Maastricht te testen zonder hierover de omwonenden en de gemeente Maastricht te informeren.

De zienswijze van de gemeente Maastricht op het gepubliceerde wetsvoorstel is erg uitvoerig en goed leesbaar. De gemeente Maastricht heeft 10 voorwaarden geformuleerd die in haar ogen moeten worden geborgd om te kunnen spreken van een succesvolle implementatie van de nieuwe wet. Eén van die voorwaarden is:

- De straling die vrijkomt door gebruik van 5G en small cell antennes mag geen risico vormen voor de volksgezondheid. Dit dient aangetoond te worden door actuele en periodieke onderzoeken en controles van ter zake deskundige, onafhankelijke instituten.

Beantwoording schriftelijke vragen

Hieronder de beantwoording van de schriftelijke vragen, met in achtneming dat voor de gemeente(n) zelf nog veel onduidelijk is over de (mogelijke) risico's van 5G:

Vragen betreffende het testen en de implementatie van 5G.

1. Heeft Gemeente Buren contact met 5G testende bedrijven en daar afspraken over gemaakt? Hoe luiden deze afspraken?
De gemeente Buren heeft geen contact met 5G testende bedrijven.
2. Is er sprake van financiële compensaties van Telecombedrijven aan de gemeenten of provincies? Als dit zo is, waarvoor worden deze compensaties aangewend?
Er is bij ons niets bekend over een mogelijke compensatie.
3. Zijn er afspraken met de provincie over de gemeente-overschrijdende netwerken van 5G? Kunt u ons en de burgers van Buren hierover informeren?
Er zijn geen afspraken hierover met de provincie.
4. Er is grote onbekendheid en bezorgdheid over het testen onder groeiende groepen van de bevolking. Hoe lang duurt de testperiode, wat wordt er precies getest en hoeveel bedrijven zijn (nu al) aan het testen? Heeft de gemeente Buren zicht op welk bedrijf waar test? Kunt u dat voor de burgers van Buren in kaart brengen?
Vooralsnog hebben wij hierover geen informatie. Tot op heden zijn wij niet benaderd als testlocatie.
5. Op welke frequenties gaan de verschillende Telecombedrijven in de Gemeente Buren uitzenden?
Daarover hebben wij op dit moment geen informatie.
6. Kan de Gemeente weigeren mee te werken aan het testen totdat meer bekend is over de impact van de nieuwe stralingsbelasting op mensen, dieren en planten?
Uit de voorgestelde wettekst blijkt dat het zeer moeilijk wordt voor gemeenten om medewerking te weigeren. Echter, het implementeren van de nieuwe Telecomwet is een verantwoordelijkheid van de rijksoverheid. Zij dient haar besluit integraal voor te bereiden en aspecten van volksgezondheid horen daar zeker bij. In de consultatieronde zijn de zorgen hierover volop ingebracht. De landelijke overheid kan daar niet omheen en het lijkt ons niet goed voorspelbaar dat het rijk die zorgen naast zich neerlegt. We wachten de reactie van de rijksoverheid af evenals de verdere landelijke besluitvorming. Net als onze buurgemeente Culemborg nemen wij ons voor om de introductie van 5G in onze gemeente niet te faciliteren zolang er onduidelijkheid is over de gezondheidsrisico's.
7. Is het mogelijk om bij aangetoonde schade uit testresultaten plaatsing te weigeren in bepaalde delen van de Gemeente Buren?
De gemeente Buren hecht veel belang aan de gezondheid van haar inwoners. Het is ons niet bekend of het mogelijk is plaatsing in bepaalde gebieden te weigeren.
8. Is het mogelijk om buurten zelfbeschikkingsrecht te geven om 5G masten te weigeren?
Die mogelijkheid is bij ons niet bekend. Maar gelet op de conceptwettekst dienen overheidsinstanties (rijksoverheid, provincies, gemeenten en waterschappen) toegang te verlenen tot publieke infrastructuur, inclusief straatmeubilair (zoals bushokje en verkeerslichten) voor de plaatsing van small cells.
9. Welke instantie is verantwoordelijk voor de eventueel juridische gevolgen van de implementatie van een 5G-infrastructuur: gemeenten, provincies, nationale overheid of de Telecombedrijven?
Deze vraag hebben wij als gemeente ook. Is nog onduidelijk.
10. Omwille van de volksgezondheid en het voorzorgsprincipe; is de Gemeente voornemens om de eventuele testfase van 5G zelf te begeleiden met een nulmeting en vervolgmetingen van stralingsniveaus en stralingsfrequenties door een onafhankelijk orgaan zoals Vemes, zodat de effecten van de testfase van 5G in de gemeente geëvalueerd kunnen worden in termen van de volksgezondheid, neurologische effecten en de biodiversiteit in de gemeente?
Nee. Wij zijn als kleine gemeente niet in staat om dit te organiseren. Inmiddels zijn er 15 testlocaties ingericht o.a. in Den Haag, Groningen, Maastricht en Rotterdam.
11. Op welk moment wordt een vergunning voor het plaatsen van masten voor 5G afgegeven en aan welke voorwaarden moet dan zijn voldaan? Worden de contracten zo ingericht dat als er negatieve effecten waargenomen worden gedurende de nulmeting en de vervolgmetingen, dat het contract dan nietig verklaard kan worden?
Dat moet nog blijken uit de definitieve wettekst. Maar het ziet er na uit dat de gemeente een vergunning niet makkelijk kan weigeren. Verder dient iedere vergunningsaanvraag aan wet- en regelgeving te voldoen.

Vragen betreffende economische gevolgen.

12. De komende plaatsing van 5G masten op korte afstand van elkaar zal op allerlei plaatsen in het woongebied geschieden. Bij gezondheidsschade als gevolg van straling wordt het wonen bij dergelijke masten als wonen op een gifbelt. Waar kunnen bewoners/huiseigenaren in Buren de schade van waardevermindering verhalen: Telecombedrijven? Vergunningverlener (EZ)? of bij de partijen die deze schade hadden kunnen en dienen te voorkomen zoals provincies of gemeenten?
Dat is bij ons nu nog niet bekend. In de toekomst moet per geval blijken welke instantie verantwoordelijk is.
13. Welke instantie is er verantwoordelijk voor schade aan flora en fauna in de openbare ruimte waarvan verschillende wetenschappelijke studies zeggen dat die versneld gaan optreden bij de implementatie van 5G? Hoe worden boeren, tuinders en de agrarische sector als geheel gecompenseerd als die schade daadwerkelijk gaat optreden? Door welke instantie(s)?
Zie ons antwoord bij vraag 12.

Vragen betreffende de gevolgen van straling voor de volksgezondheid.

14. Is de Gemeente Buren van mening dat 5G mogelijkwijze de volksgezondheid in gevaar zou kunnen brengen?
Op het gebied van de volksgezondheid houden wij ons aan de adviezen van landelijke instanties. Het ontbreekt ons op lokaal en regionaal (GGD) niveau aan voldoende kennis op dit punt. Zie verder ook ons antwoord bij vraag 6.

Op 20 januari 2020 publiceerde het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) de eerste resultaten van de metingen op 5 testlocaties: <https://www.rivm.nl/nieuws/vinger-aan-pols-bij-uitrol-5g-belangrijk>. Daaruit blijkt dat de straling van 5G-proefopstellingen in Nederland onder de Europese limieten zit. De metingen die nu zijn uitgevoerd, kunnen worden gezien als het startpunt. De bedoeling is dat er veel meer volgen om veranderingen goed in de gaten te houden. In totaal vinden er per jaar zeventig metingen plaats van 2G, 3G, 4G en 5G. 5G is gehouden aan dezelfde eisen als voorganger 4G. In de praktijk betekent dit volgens het Agentschap Telecom dat de straling van nu in de meeste gevallen een factor tien lager is dan de limiet. De limiet zit vervolgens een factor vijftig lager dan wat schadelijk is.
15. Hoe kijkt de Gemeente aan tegen de huidige normen van het ICNIRP?
De International Commission on Non-Ionising Radiation Protection (ICNIRP) toetst regelmatig de limieten. In 2018 leidde dit tot een aanpassing en consultatie. Op dit moment is het wachten op de herziene versie van de ICNIRP. Wij gaan ervan uit dat die normen op een zorgvuldige wijze tot stand komen en ook gelden voor 5G.
16. Hoe denkt de Gemeente over het Voorzorgsprincipe (Ad 1) en hoe gaat de Gemeente daarmee de bevolking beschermen bij gezondheidsklachten gerelateerd aan 5G?
*In dit geval is voor ons het Voorzorgsprincipe niet van toepassing. Met betrekking tot het beschermen van de bevolking het volgende:
Het 5G-netwerk moet net als de huidige mobiele netwerken voldoen aan internationale blootstellingslimieten voor elektromagnetische velden. Als de blootstelling onder de daarvoor geldende limieten blijft, is de bevolking voldoende beschermd tegen de nu bekende schadelijke gezondheidseffecten. In de blootstellingslimieten is door een marge rekening gehouden met de onzekerheden in het wetenschappelijk onderzoek.*

De blootstellingslimieten bepalen wat de maximale sterkte van elektromagnetische velden is waaraan mensen mogen worden blootgesteld. Dat betekent dat de signalen van alle antennes, wifi-routers en mobiele telefoons bij elkaar opgeteld onder de blootstellingslimieten moeten blijven.

Dit verandert niet met de komst van 5G: ook dan moet de totale blootstelling aan elektromagnetische velden, inclusief 5G, onder de blootstellingslimieten blijven. Het Agentschap Telecom controleert de sterkte van elektromagnetische velden.
(Bron: Kennisplatform.nl)
17. Er zijn nu al mensen die gezondheidsklachten hebben die in de buurt wonen van plekken waar de testen plaatsvinden. Is de beschikbare onafhankelijke wetenschappelijke literatuur m.b.t. de niet-

ioniserende straling van 2G, 3G en 4G geëvalueerd door de Gemeente?

Nee. Wij verwachten van de landelijke overheid dat zij hierin haar verantwoordelijkheid pakt.

18. Kan de Gemeente de cumulatieve effecten op onze gezondheid inschatten die ontstaan door het toestaan van meerdere providers, waardoor er een deken van laag-energetische elektromagnetische straling over de dorpskernen wordt gelegd, in combinatie met de gezondheidseffecten van 3G, 4G, 4G+, 5G en wifi frequenties? Wat gaat de Gemeente hiertegen doen? (Ad 1,2,3).
Zie antwoord bij vraag 16, laatste twee alinea's. En de link bij vraag 14.

19. Hoe wordt de burger met ES en EHS beschermd? Welke voorzieningen zijn er getroffen op Gemeentelijk en Provinciaal niveau in samenwerking voor mensen die nu al ernstige hinder ondervinden van straling? Is er een fonds voor herlocatie van deze mensen? Komen er speciale witte zones in de gemeente waar electro-sensitieven eventueel naar toe kunnen? Zo niet: hoe moeten mensen die gevoelig zijn voor 5G straling dan leven, wonen en werken in onze Gemeente?
Hierop kunnen wij geen helder antwoord geven. We verwachten voorsnog geen speciaal fonds hiervoor.

In de brochure Zendmasten en Gezondheid van GGD Gelderland-Zuid staat over ES en EHS het volgende:

"Er zijn mensen die zeggen dat ze gezondheidsklachten krijgen door elektromagnetische straling. Bijvoorbeeld als zij in de buurt zijn van een mobiele telefoon. Zij ervaren al klachten als de straling veel lager is dan de norm (limiet). Dit wordt elektrogevoeligheid genoemd. De klachten die deze mensen melden, zijn verschillend. Bijvoorbeeld hoofd-, spier- en gewrichtspijn, hartritmestoornissen, huidproblemen, moeheid en problemen met concentratie. De oorzaak van de klachten is wetenschappelijk nog niet duidelijk. Het kan zijn dat:

- Een gevoelig persoon mogelijk klachten kan krijgen door elektromagnetische velden.*
- De klachten een psychische oorzaak hebben.*
- De klachten veroorzaakt worden door andere milieufactoren of ziekten.*

Een combinatie van deze factoren is ook mogelijk."

20. Wat is er met de GGD geregeld om gezondheidsklachten te registreren en te monitoren tijdens het testen van 5G? Heeft de GGD al een onderzoek lopen naar effecten van 5G? (Ad 1, 2 & 3).
De GGD houdt de ontwikkelingen rondom 5G in de gaten. Informatie (w.o. factsheets) kunt u vinden op <https://ggdgelderlandzuid.nl/milieueengezondheid/omgeving/straling/>

21. Heeft de Provincie al gezondheidsklachten ontvangen? Is er een meldpunt ingericht? Wat is er geregeld voor kinderen en volwassenen die last hebben van straling?
De provincie heeft geen gezondheidsklachten ontvangen en geen meldpunt ingericht.

22. Welke bestuurlijke instantie is er straks - bij gebleken lichamelijke en geestelijke gezondheidsschade ten gevolge van 5G straling - verantwoordelijk te houden? Gemeente, Provincie, de Landelijke Overheid? Telecombedrijven? En voor de bijkomende schade van bijvoorbeeld behandeling, inkomensderving, omscholing, verhuizing? (Ad 2 & 3)
Is ons niet bekend, zie ook ons antwoord bij 9 en 13.

Ad 1

Voorzorgsprincipe - Het voorzorgsprincipe is een **moreel** en **politiek** principe dat stelt dat als een ingreep of een beleidsmaatregel ernstige of onomkeerbare schade kan veroorzaken aan de samenleving of het milieu, de bewijslast ligt bij de voorstanders van de ingreep of de maatregel als er geen **wetenschappelijke consensus** bestaat over de toekomstige schade.

Het **voorzorgsbeginsel** wordt vermeld in **artikel 191 van het verdrag betreffende de werking van de Europese Unie**. Het beoogt een degelijke milieubescherming met dank aan de preventieve besluiten in geval van risico.

Ad 2

Inbreuk op Article 8 European Convention on Human Rights (ECHR) – *"Right to respect for private and family life – (1) Everyone has the right to respect for his private and family life, his home and his correspondence.(2) There shall be no interference by a public authority with the exercise of this right except such as is in accordance with the law and is necessary in a democratic society in the interests of national security, public safety or the economic well-being of the country, for the prevention*

of disorder or crime, for the protection of health or morals, or for the protection of the rights and freedoms of others.”

Volgens Juriste Martine Vriens, die mensen met EHS bijstaat in de rechtspraak, is geoordeeld dat straling valt onder artikel 8 van het EVRM. Als zodanig is er dus sprake van ernstige mensenrechtenschendingen door toe te staan dat het eigen grondgebied en het huis van ingezetenen van een land, een provincie of een gemeente worden blootgesteld aan voor hen gevaarlijke stralingsbronnen. Het maakt alle drie de overheidslagen aansprakelijk voor deze schending. Artikel 8 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens garandeert elektro sensitieven en elektro hypersensitieven het recht op bescherming van huis en de private leefomgeving.

Uit de rechtspraak op grond van artikel 8 is geoordeeld dat: *“The individual has a right to respect for his home, meaning not just the right to the actual physical area, but also to the quiet enjoyment of that area. Breaches of the right to respect of the home are not confined to concrete or physical breaches, such as unauthorised entry into a person’s home, but also include those that are not concrete or physical, such as noise, emissions, smells or other forms of interference. A serious breach may result in the breach of a person’s right to respect for his home if it prevents him from enjoying the amenities of his home.”*

Ad 3

Inbreuk op Article 3 European Convention on Human Rights (ECHR) – “Prohibition of torture - No one shall be subjected to torture or to inhuman or degrading treatment or punishment.”

Volgens dit artikel mag niemand worden onderworpen aan foltering en aan onmenselijke of vernederende behandelingen of bestraffingen. Het beschermt vele vormen van aantasting van de menselijke waardigheid en fysieke integriteit, verschillende personen kunnen zich aan schending van dit artikel schuldig maken en ook in horizontale verhoudingen kan hier sprake van zijn. De term onmenselijke behandeling kan gedefinieerd worden als: *“..such as to arouse feelings of fear, anguish and inferiority, capable of humiliating and debasing.. and possibly breaking.. physical or moral resistance,” (Raad van Europa 1978)*. Volgens het artikel “Electromagnetic hypersensitivity & Human Rights” lijkt dit erg op de beschrijvingen die mensen met ES en EHS geven, wanneer ze blootgesteld worden aan EMF’s.

Verder bevat dit artikel een fundamenteel mensenrecht: *“..the right to freedom from bodily harm is second only to the right to life, and is equally based on the right which all people have to a level of basic respect and dignity as human beings,” (Hoffman & Rowe, Human Rights in the UK, Pearson, Londen, 2010)*. Van ‘bodily harm’ bij blootstelling aan EMF’s is duidelijk sprake bij mensen met ES en EHS.

En uit de jurisprudentie van het Europese Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) volgt dat indien wordt gehandeld in de totale veronachtzaming van de veiligheid en welzijn van de persoon waardoor grote angst en lijden wordt veroorzaakt, dat dit valt onder de definitie van onmenselijke behandeling, zoals neergelegd in dit artikel. (*Selcuk and Asker v Turkije*, 24 april 1998, 1998-II, p. 19, par. 78; *Dulas v. Turkije*, 30 januari 2011, par. 55; *Bilgin v Turkije*, 16 november 2000, par. 103).

Dat sprake is van grote angst en lijden bij blootstelling aan EMF’s blijkt uit de volgende Franse uitspraak waarbij de hoogste rechter aangeeft: “Considering that the installation of the relay antenna in close proximity to their home and the fact that they have been living within its beam since 2005 has undeniably created a feeling of extreme anxiety, proof of which can be inferred from the numerous actions they have undertaken;

http://www.nextup.org/pdf/France_Versailles_Court_Of_Appeal_Judgement_Local_Living_Phone_Masts_Against_Compagny_Bouygues_Telecom_04_02_2009.pdf

Als laatste kan ook inbreuk gemaakt worden op artikel 3 door onder andere het onthouden van adequate standaarden van zorg. Vaak is dit het geval bij mensen met ES en EHS.